

Jag är med er alla dagar - Första Världsdagen för far- och morföräldrar och de äldre

#IamWithYouAlways

Pastorala riktlinjer

Beslutet att instifta en Världsdag för far- och morföräldrar och de äldre har fattats vid en tidpunkt präglad av en pandemi och av de äldre generationernas lidande i alla delar av världen. Rapporter om äldre människor som måste dö ensamma och sedan inte ens kunna få en begravningsgudstjänst har orsakat kyrkan djup smärta. Det är ett av korsen i vår tid, som vi med rätta påminnes om under korsvägsandakten med påven på långfredagen i år: "Sjukvårdspersonalen hoppade ut ur ambulansen klädda som astronauter, i skyddskläder, handskar, munskydd och ansiktsvisir. De tog med sig min farfar som hade andningssvårigheter. Det var sista gången jag såg min farfar. Han dog några dagar senare på sjukhus. Jag tänker på hur ensam han måste ha känt sig. Jag kunde inte vara nära honom fysiskt för att säga adjö och trösta honom".¹

Att inte kunna vara nära dem som lider går helt emot den kristna kallelsen att visa medkänsla. Världsdagen ska vara en påminnelse om och en bekräftelse på att kyrkan aldrig kan fjärma sig från dem som bär på ett kors. Temat som den Helige Fadern valt, "Jag är med er alla dagar", uttrycker tydligt att varje kyrklig gemenskap alltid vill stå vid de äldres sida, såväl under pandemin som i gynnsammare tider som förhoppningsvis kommer att komma efter pandemin.

För över ett år sedan, när den första pandemivågen nådde sin topp, skrev Dikasteriet för lekfolk, familjen och livet så här: "Som individer och som lokala kyrkogemenskaper kan vi göra mycket för de äldre: vi kan be för dem, bota ensamhetens sjukdom, aktivera solidaritetsnätverk och mycket mer. När vi står inför ett scenario där en hel generation drabbats så hårt har vi alla ett gemensamt ansvar."² "När stormen lagt sig måste samma uppgift anpassas till det ordinarie församlinglivet och till hela kyrkan. Ett årligt firande av en dag tillägnad äldre människor blir då ett sätt att väva in uppmärksamheten mot de sköra äldre i det rutinmässiga pastorala arbetet.

Den omtanke som påve Franciskus visar för de äldre är inget nytt. Tidigare påvar har uppmärksammat de äldre på liknande sätt och talat till dem med ord av visdom och mänsklig värme.³ Påve Franciskus har visat sin andliga närhet till de äldre genom hela sitt pontifikat och detta bör läsas mot bakgrund av den ecklesiologi som är utmärkande för honom. I likhet med andra områden som inte alltid har fått adekvat pastoral omvårdnad har äldre människor ett väldefinierat uppdrag att uppfylla som ett heligt troende Guds folk. Påve Franciskus identifierar deras uppgift som att vara där och hålla minnena vid liv och överföra tron till de yngre generationerna. Men, vad som är ännu viktigare, han ser dem som en väsentlig del av den katolska lekmanagemenskapen. De är inte bara kyrkans "brukare", de är också följeslagare på resan. Det är därför som Världsdagen inte handlar om att producera ett dokument om ålderdomen, utan om att sända ut ett budskap till de äldre där den Helige Fadern ber dem att dela ansvaret för hur kyrkan kommer att gå in i framtiden, och delta i återuppbyggnaden av världen efter pandemin. Detta är något nytt och något som passar in i det synodala perspektiv som påve Franciskus förespråkar. Enligt påven utgör äldre människor en del av "alla döpta, som är föremål för *sensus fidei* - ofelbar – *in credendo*".⁴ Det här perspektivet visar oss hur

¹ Korsvägasandakt ledd av påve Franciskus på långfredagen den 2 april 2021, Petersplatsen, tretttonde stationen.

² Dikasteriet för lekfolk, familjen och livet, "Coronavirus dödar mer i ensamhet", 7 april 2020.

³ Se till exempel Johannes Paulus II, Brev till de äldre, 1 oktober 1999; Benedikt XVI, anförande under ett besök i Viva gli Anziani-hemmet för äldre som drivs av gemenskapen Sant'Egidio, 12 november 2012.

⁴ Anmärkning från biskopssynoden, 21.05.2021

viktigt det är att ge bättre pastoral omvårdnad till en generation som vi ofta verkar ha glömt, främst för att vi brukar betrakta de äldre som redan evangeliserade.

Den här första Världsdagen för far- och morföräldrar och de äldre firas halvvägs igenom det år som den Helige Fadern har tillägnat familjen, fem år efter den apostoliska uppmaningen *Amoris Laetitia (Glädjen att älska)*. Det är ett medvetet val som härrör från medvetenheten om att äldre - alla äldre, inklusive de som inte är mor- och farföräldrar - behöver en familjemiljö att leva i, och också om att det är nödvändigt att familjerna blir medvetna om den roll som spelas av deras äldre medlemmar. I en globaliserad värld tas förhållandet mellan äldre och familjer inte längre för givet, utan tvärtom ifrågasätts ständigt. Det är en trend som tar sig olika uttryck beroende på geografiskt och kulturellt sammanhang, men det finns några återkommande tecken som tyder på att det kan röra sig om en kris mellan äldre och familj, ett tecken i tiden som måste vi måste ta vara på. Det pastorala arbetet på familjeområdet handlar ofta bara om parrelationer och förhållandet mellan föräldrar och barn, och saknar ofta den viktiga aspekten som gäller förhållandet mellan äldre föräldrar och vuxna barn, och mellan farföräldrar och barnbarn.

Påven skriver detta tydligt i encyklikan *Fratelli Tutti*. Han säger att "Vi har sett vad som har hänt med de äldre på vissa platser i vår värld som en följd av coronaviruset. De behövde inte dö på det här sättet. Och ändå har liknande pågått under lång tid, under värmeböljor och andra situationer där de äldre har funnit sig vara grymt övergivna. Vi inser inte att vi, genom att isolera de äldre och lämna dem i andras vård, utan familjemedlemmarnas närhet och omtanke, vanställer och utarmar själva familjen. Vi berövar också de unga den nödvändiga kopplingen till sina rötter och den visdom som de unga inte kan uppnå på egen hand" (FT 19). Det här är viktiga ord som förtjänar att upprepas. De kan hjälpa oss att reflektera över den skuld som familjerna - och den pastorala omvårdnaden om familjen - har gentemot en hel generation som på många sätt har glömts bort.

Det här komplicerade scenariot (pandemin, sökandet efter en ny ledarroll för de äldre och krisen i familjerelationerna), tillsammans med behovet av att förebygga modlöshet och förtvivlan hos många, har fått kyrkan att välja ett mycket enkelt sätt att inleda den gemensamma resan mot mer solidaritet och omtanke om varandra. Sättet är att fira: seniorer och ungdomar tillsammans, föräldrar och barn, farföräldrar och barnbarn, människor som kanske inte ens tillhör samma familj. Kyrkan är medveten om behovet av försoning mellan generationerna och de svårigheter som äldre människor upplever, men skulden är inte knuten till något misslyckande. Så sättet vi har valt är ett glädjefyllt firande tillsammans.

Som vi ser i liknelsen om den förlorade sonen och den barmhärtige fadern kan festligheter övervinna de splittringar som har ärrat en familj. Sonen hade antagligen ansett sin far vara gammal och nära döden, därför bad han om att få ut sitt arv - som han sedan slösade bort. Fadern välkomnar honom tillbaka och förlåter honom, så att sonen nu kan försonas med sin äldre förälder, och också med sig själv. Allt detta firas med en fest som de deltar i tillsammans. Den barmhärtige fadern är inte omedveten om problemen, sveken och tvetydigheterna, men han väljer att fira ändå. Det beror på att endast Evangeliets glädje kan fylla hjärtat och befria oss från synd, sorg, inre tomhet och ensamhet (EG 1). Det är vad som är grunden när man ska bygga förnyade relationer mellan generationerna. Tillsammans med den visdom som de äldre besitter är detta hörnstenen som vi ska återuppbygga våra samhällen på efter pandemin.

Därför vill vi att firandet av den första Världsdagen för far- och morföräldrar och de äldre ska vara något som involverar alla generationer. Det handlar inte om att uppleva lyckokänsla, utan om en glädje som kommer utifrån kunskapen att Herren är nära de äldre såväl som de unga, för Gud är med oss alla dagar.

Det finns många pastorala verktyg som kan ge konkret uttryck för vår pastorala omtanke om äldre människor. För ändamålet kan det vara till hjälp att hänvisa till ett dokument om äldre som Påvliga rådet för lekfolk publicerade för många år sedan.⁵ Dokumentet innehåller en omfattande reflektion över betydelsen och värdet av ålderdomen och ger konkreta pastorala förslag som är lika relevanta idag som de var då. Bland de många sätten som lokala kyrkor och individer kan stå vid de äldre människornas sida människor vill vi föreslå ett som är lätt att genomföra och mycket effektivt: att besöka dem. Det är ett konkret tecken på en kyrka som går framåt. Att gå och hälsa på är ett sätt som är förankrat i den kyrkliga traditionen att visa medkänsla, även mot dem som är sjuka eller i fängelse. Idag verkar det som om vi måste utöka den välkända listan över de sju barmhärtighetsgärningarna med det "arbete" som innebär att besöka ensamma äldre. Apostoliska penitentiariets beslut att bevilja dem som gör detta "arbete" plenaravlat pekar tydligt på hur angeläget det är.

Vi vill också erbjuda flera andra idéer om hur man kan fira Världsdagen. Vi föreslår att varje församling eller kyrklig gemenskap firar mässa med anledning av Världsdagen där man ber för och firar både de äldre som finns mitt ibland oss och dem som har dött i Covid-19; vi uppmanar unga människor att besöka sina mor- och farföräldrar och särskilt de äldre som är ensamma, och att ge dem den Helige Faderns budskap. Förutom det vi har föreslagit här är vi övertygade om att varje kyrkogemenskap kommer att på ett kreativt sätt finna de bästa sätten att fira dagen i sitt specifika sammanhang.

Må denna Världsdag för far- och morföräldrar och de äldre bli en fest för alla, fylld av glädjen i Evangeliet!

Fader Alexandre Awi Mello, I. Sch., sekreterare för Dikasteriet för lekfolk, familjen och livet

Kardinal Kevin Farrell, prefekt för Dikasteriet för lekfolk, familjen och livet

Att besöka far- och morföräldrar och ensamma äldre

Den första Världsdagen för far- och morföräldrar och de äldre firas under omständigheter då det fortfarande inte alltid är möjligt för äldre i alla länder att fysiskt delta i mässan.

- För att budskapet om närhet och tröst ska nå alla på Världsdagen - även dem som är mest isolerade - ber vi er att besöka era mor- och farföräldrar och äldre som bor ensamma och att ge dem den Helige Faderns budskap.
- Ett besök är ett konkret tecken på en uppsökande kyrka. I en tid av social distansering på grund av pandemin kan ett besök där man iakttar nödvändiga säkerhetsåtgärder visa att det ändå finns sätt att vara nära de äldre.
- Ett besök är ett personligt val att stå upp och skynda iväg till andra (jfr Luk 1:39), precis som Maria gjorde när hon besökte sin äldre kusin Elisabet.
- Ett besök ger ett barnbarn och en ung person tillfälle att säga till sin mor- eller farförälder, eller den äldre person de besöker: "Jag är med dig alla dagar".
- Ett besök ger möjlighet att ta med en gåva, till exempel en blomma, och att läsa den särskilda världsdagsbönen tillsammans.
- Ett besök kan också vara ett tillfälle att erbjuda den äldre, särskilt den som inte har kunnat lämna sitt hem på länge, möjlighet att ta emot försoningens sakrament och eukaristin.

⁵ Påvliga rådet för lekfolk, "Åldre människors värdighet och deras uppdrag i kyrkan och i världen", 1 oktober 1998

- Ett besök hos en äldre person som bor ensam är ett av sätten att få plenaravlat i samband med Världsdagen.
- På platser där pandemirestriktioner fortfarande gör det omöjligt att göra personliga besök kan man använda sig av fantasi och kärlek för att finna sätt att ändå nå ensamma äldre, till exempel via telefon eller sociala medier.

Budskapet på Världsdagen för far- och morföräldrar och de äldre kan delas genom publicering av bilder från besöken på sociala medier med hashtaggen #IamWithYouAlways

Att förbereda de äldre inför Världsdagen

De äldre är huvudmålgruppen för dagens aktiviteter. Den Helige Faderns budskap riktar sig till dem.

- Det är viktigt att se till att så många äldre som möjligt deltar personligen i söndagsliturgin som firas i samband med Världsdagen.
- Äldre från församlingen eller kyrkogemenskapen kan inbjudas till ett ögonblicks reflektion över påvens budskap för deras Världsdag. En tryckt version av budskapet kan distribueras till alla närvarande och videomeddelandet kan ses tillsammans.
- Den som besöker äldre som bor ensamma kan överlämna budskapet till dem som inte kan delta i mötena.
- Alla far- och morföräldrar och alla äldre människor som nås i samband med deras Världsdag kan känna sig inneslutna i den Helige Faderns bönintentioner, tillsammans med böneintentionerna i sin egna lokala gemenskap.

Att förbereda ungdomarna inför Världsdagen

- Samla ungdomarna i din kyrkliga gemenskap några veckor före Världsdagen för att förklara vad de uppmanas till att göra och se till att de når så många äldre som möjligt med sina besök.
- På samma sätt kan du träffa ungdomarna efter firandet så att de kan dela med sig av sina erfarenheter av besöken.
- Ungdomar kan organisera sociala kampanjer för att sprida information om Världsdagen genom att använda hashtaggen #IamWithYouAlways.

Att minnas de äldre som dött av Covid-19

Under mässan på Världsdagen eller vid ett annat tillfälle som man valt för ändamålet kan man ägna ett ögonblick åt att minnas de äldre i församlingen och lokalsamhället som dött i pandemin, särskilt dem som det inte varit möjligt för att anordna en begravningsgudstjänst åt.

- Ett möjligt sätt är att läsa upp de äldres namn i slutet av kyrkans allmänna förbön och att tända ett ljus för varje ihågkommen person.

Avlat

Apostoliska penitantiariet utfärdade den 13 maj ett dekret om beviljande av plenaravlat i samband med Världsdagen för far- och morföräldrar och äldre.

- De äldre kan få plenaravlat genom att delta i en av mässorna som firas i samband med denna Världsdag.
- Med hänsyn till det rådande pandemiläget och att vissa äldre inte kan delta i mässan personligen av hälsoskäl, utvidgas plenaravlatet till dem som deltar via TV, radio eller internet.
- Plenaravlat beviljas också alla som utför en "barmhärtighetsgärning" på Världsdagen genom att besöka en äldre person som är ensam.
- På platser där personliga besök uttryckligen är förbjudna av myndigheterna i syfte att begränsa smittspridning är det också möjligt att få plenaravlat genom att ha ett virtuellt möte.